

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 15 w Rybniku
w roku szkolnym 2026/2027

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Współczesna szkoła, poza realizacją zadań dydaktycznych i wychowawczych, pełni również istotną rolę w przygotowywaniu uczniów do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania decyzji edukacyjnych oraz zawodowych. Wobec dynamicznych zmian na rynku pracy i rosnących oczekiwań społecznych, konieczne jest systematyczne wspieranie dzieci i młodzieży w planowaniu ich przyszłości zawodowej już na etapie edukacji wczesnoszkolnej.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 15 w Rybniku ma na celu stworzenie spójnego i kompleksowego programu działań z zakresu orientacji zawodowej, dostosowanego do wieku, potrzeb i możliwości uczniów. System ten obejmuje działania informacyjne, diagnostyczne, edukacyjne i wychowawcze, które wspierają uczniów w poznawaniu siebie, swoich predyspozycji, zainteresowań oraz w zapoznawaniu się ze światem zawodów i możliwościami dalszej edukacji.

Dzięki współpracy nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych oraz rodziców możliwe jest skuteczne wspieranie uczniów w ich rozwoju osobistym i zawodowym, co ma istotne znaczenie dla ich dalszych decyzji życiowych.

II. PODSTAWA PRAWNA

WSDZ opracowano w szczególności na podstawie:

1. Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w szczególności przepisów dotyczących organizacji doradztwa zawodowego w szkołach.
2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego, z późniejszymi zmianami, w szczególności zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2026 r. poz. 73).
3. Przepisów dotyczących organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w

szkołach.

4. Przepisów dotyczących kształcenia specjalnego i wspierania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – w zakresie adekwatnym do potrzeb szkoły.
5. Aktualnych podstaw programowych kształcenia ogólnego i dokumentacji programowej szkoły.
6. Podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2026/2027.
7. Założeń reformy programowej „Reforma26. Kompas Jutra”, w zakresie odnoszącym się do organizacji pracy szkoły, rozwoju kompetencji uczniów, sprawczości, aktywności poznawczej, pracy projektowej oraz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniającym się świecie.

III. CELE WSDZ

Cel główny

Celem WSDZ jest wspieranie uczniów w procesie poznawania siebie, rozpoznawania własnych zasobów i możliwości, poznawania świata zawodów i rynku pracy, analizowania możliwości dalszego kształcenia oraz planowania własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, z uwzględnieniem konsekwencji podejmowanych decyzji.

Cele szczegółowe

WSDZ służy:

1. rozwijaniu samoświadomości uczniów;
2. rozpoznawaniu zainteresowań, uzdolnień, kompetencji, predyspozycji i mocnych stron;
3. kształtowaniu umiejętności dokonywania realistycznej samooceny;
4. rozpoznawaniu możliwości i ograniczeń oraz traktowaniu ich jako elementów planowania rozwoju;
5. rozwijaniu odpowiedzialności za własny rozwój;
6. poznawaniu świata zawodów i środowiska pracy;
7. poznawaniu wymagań związanych z wykonywaniem różnych zawodów;
8. rozwijaniu wiedzy o kwalifikacjach i możliwościach ich uzyskiwania;
9. poznawaniu lokalnego, regionalnego i krajowego rynku pracy;
10. poznawaniu możliwości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych;
11. promowaniu kształcenia zawodowego;
12. rozwijaniu umiejętności wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej oceny informacji edukacyjnych i zawodowych;
13. rozwijaniu kompetencji cyfrowych wykorzystywanych w planowaniu kariery;

14. kształtowaniu umiejętności podejmowania decyzji;
15. rozwijaniu umiejętności planowania krótko- i długoterminowego;
16. rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych, społecznych i interpersonalnych;
17. przygotowaniu uczniów do aktywnego funkcjonowania w zmieniającym się świecie pracy;
18. rozwijaniu świadomości wpływu nowych technologii i sztucznej inteligencji na zawody oraz formy zatrudnienia;
19. budowaniu poczucia sprawczości i odpowiedzialności za podejmowane decyzje;
20. wspieraniu uczniów i rodziców w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych.

IV. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE

1. Doradztwo zawodowe realizowane jest w sposób systematyczny i ciągły.
2. Działania są dostosowane do wieku i możliwości uczniów.
3. Doradztwo zawodowe nie ogranicza się wyłącznie do zajęć z doradcą zawodowym. Jest realizowane przez całą społeczność szkolną, zgodnie z zakresem zadań poszczególnych pracowników.
4. Działania doradcze są integrowane z procesem dydaktycznym, wychowawczym i profilaktycznym szkoły.
5. W klasach I–VI doradztwo zawodowe realizowane jest przede wszystkim w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, działań wychowawczych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych działań szkoły.
6. W klasach VII–VIII realizowane są również zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego prowadzone przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje.
7. Szkoła podejmuje współpracę z rodzicami, pracodawcami, szkołami ponadpodstawowymi, instytucjami rynku pracy, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, organizacjami i innymi podmiotami wspierającymi doradztwo zawodowe.
8. Działania są prowadzone z uwzględnieniem lokalnej i regionalnej specyfiki rynku pracy.
9. Szkoła wykorzystuje aktualne informacje dotyczące zapotrzebowania na zawody oraz dostępnej oferty edukacyjnej.
10. W działaniach wykorzystywane są cyfrowe narzędzia doradztwa zawodowego oraz wiarygodne źródła informacji.

V. ADRESACI WSDZ

Adresatami działań są:

1. Uczniowie

Uczniowie uczestniczą w działaniach umożliwiających:

- poznawanie własnych zasobów;
- poznawanie zawodów;
- poznawanie rynku pracy;
- poznawanie systemu edukacji;

- rozwijanie kompetencji społecznych i cyfrowych;
- planowanie dalszego kształcenia;
- podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

2. Rodzice/opiekunowie

Rodzice:

- uzyskują aktualne informacje dotyczące systemu edukacji;
- poznają możliwości kształcenia ponadpodstawowego;
- otrzymują informacje dotyczące rynku pracy;
- uczestniczą w spotkaniach i warsztatach;
- mogą korzystać z konsultacji indywidualnych;
- są zachęceni do wspierania dziecka w procesie podejmowania decyzji;
- mają dostęp do sprawdzonych źródeł informacji edukacyjno-zawodowej.

3. Nauczyciele i specjaliści

Nauczyciele i specjaliści:

- współuczestniczą w realizacji WSDZ;
- rozpoznają zainteresowania, uzdolnienia i mocne strony uczniów;
- wskazują związki między treściami przedmiotowymi a światem zawodów;
- współpracują z doradcą zawodowym;
- wspierają uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- uczestniczą w doskonaleniu zawodowym dotyczącym doradztwa.

VI. REALIZATORZY WSDZ

1. Dyrektor szkoły

Dyrektor:

- organizuje realizację doradztwa zawodowego w szkole;
- zapewnia warunki do realizacji działań;
- wyznacza osobę/osoby odpowiedzialne za realizację doradztwa;
- współpracuje z doradcą zawodowym;
- wspiera współpracę szkoły z podmiotami zewnętrznymi;
- zatwierdza coroczny program realizacji doradztwa zawodowego po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej;
- zapewnia warunki do prowadzenia wizyt zawodoznawczych.

2. Doradca zawodowy

Doradca zawodowy:

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów na działania z zakresu doradztwa zawodowego;

- prowadzi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowuje we współpracy z nauczycielami i specjalistami roczny program realizacji doradztwa zawodowego;
- współpracuje przy opracowywaniu programu z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami, izbami gospodarczymi lub przedstawicielami branż;
- koordynuje realizację WSDZ;
- wspiera nauczycieli, wychowawców i specjalistów;
- gromadzi i aktualizuje informacje edukacyjne i zawodowe;
- wykorzystuje dane dotyczące rynku pracy i zapotrzebowania na pracowników;
- wykorzystuje cyfrowe narzędzia doradztwa zawodowego;
- prowadzi konsultacje indywidualne;
- organizuje lub współorganizuje spotkania, warsztaty, wizyty zawodoznawcze i wydarzenia edukacyjno-zawodowe;
- współpracuje z rodzicami;
- monitoruje i dokonuje ewaluacji realizowanych działań.

3. Wychowawcy

Wychowawcy:

- rozpoznają mocne strony, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- realizują treści związane z doradztwem podczas godzin wychowawczych;
- wspierają uczniów w planowaniu rozwoju;
- współpracują z doradcą zawodowym i specjalistami;
- współpracują z rodzicami;
- kierują uczniów do odpowiednich specjalistów w przypadku potrzeby pogłębionego wsparcia.

4. Nauczyciele przedmiotów

Nauczyciele:

- wskazują związki między treściami nauczanego przedmiotu a światem zawodów;
- rozwijają zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- wspierają rozwój kompetencji kluczowych;
- wykorzystują metody aktywizujące i projektowe;
- wspierają uczniów w rozpoznawaniu mocnych stron;
- współpracują z doradcą zawodowym.

5. Pedagog, psycholog i pedagog specjalny

Specjaliści:

- wspierają uczniów w rozpoznawaniu zasobów i ograniczeń;
- pomagają w pokonywaniu barier wpływających na decyzje edukacyjno-zawodowe;
- wspierają uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;

- współpracują z rodzicami i nauczycielami;
- wspierają uczniów w rozwijaniu kompetencji społecznych i emocjonalnych;
- uwzględniają możliwości psychofizyczne ucznia w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej.

6. Nauczyciel bibliotekarz

Nauczyciel bibliotekarz:

- gromadzi i udostępnia materiały edukacyjno-zawodowe;
- wspiera uczniów w wyszukiwaniu wiarygodnych informacji;
- współpracuje z doradcą zawodowym;
- udostępnia cyfrowe i tradycyjne źródła informacji.

VII. TREŚCI PROGRAMOWE – KLASY I–III

1. Poznawanie siebie

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania;
- wskazuje sposoby ich rozwijania;
- prezentuje własne zainteresowania;
- rozpoznaje swoje mocne strony;
- podejmuje działania zadaniowe i wyciąga wnioski z ich realizacji.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- poznaje różne zawody;
- rozpoznaje zawody wykonywane przez osoby z najbliższego otoczenia;
- poznaje znaczenie pracy;
- poznaje czynności wykonywane w różnych zawodach;
- rozumie związek między zainteresowaniami, zdolnościami a wykonywaniem pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- rozumie znaczenie uczenia się;
- wskazuje, czego i w jaki sposób lubi się uczyć;
- korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju

Uczeń:

- mówi o tym, kim chciałby zostać;
- planuje proste działania prowadzące do celu;

- podejmuje decyzje dotyczące własnej aktywności.

VIII. TREŚCI PROGRAMOWE – KLASY IV–VI

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- rozpoznaje zainteresowania, uzdolnienia i kompetencje;
- wskazuje mocne strony;
- ocenia własne działania;
- prezentuje zainteresowania i uzdolnienia.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- poznaje grupy zawodów;
- poznaje różne ścieżki uzyskiwania zawodów;
- wyjaśnia znaczenie pracy;
- rozpoznaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- poznaje związek pracy z wynagrodzeniem i funkcjonowaniem społeczeństwa.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- poznaje różne sposoby uczenia się;
- rozpoznaje własne preferencje dotyczące uczenia się;
- korzysta z różnych źródeł wiedzy;
- poznaje znaczenie rozwijania kompetencji przez całe życie.

4. Planowanie rozwoju

Uczeń:

- formułuje plany edukacyjno-zawodowe;
- planuje kolejne kroki prowadzące do celu;
- podejmuje decyzje dotyczące własnego rozwoju;
- uczy się analizowania konsekwencji swoich wyborów.

IX. TREŚCI PROGRAMOWE – KLASY VII–VIII

Treści realizowane w klasach VII–VIII są zgodne z aktualnym załącznikiem nr 3 do rozporządzenia w sprawie doradztwa zawodowego.

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

- rozpoznaje własne zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje i predyspozycje zawodowe;
- dokonuje syntezy informacji o sobie;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania;
- uwzględnia możliwości i ograniczenia w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby rozwojowe;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje o zawodach;
- charakteryzuje zawody, uwzględniając kwalifikacje i możliwości ich uzyskiwania;
- porównuje własne zasoby z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- analizuje trendy zachodzące na rynku pracy;
- uwzględnia specyfikę lokalnego i regionalnego rynku pracy;
- analizuje znaczenie pracy;
- poznaje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji;
- poznaje instytucje wspierające planowanie kariery;
- analizuje znaczenie doświadczenia zawodowego, wolontariatu i projektów społecznych;
- poznaje możliwości pracy zdalnej i elastycznych form zatrudnienia;
- poznaje podstawowe możliwości przedsiębiorczości;
- analizuje wpływ nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji, na zawody i formy zatrudnienia.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych;
- analizuje kryteria rekrutacyjne;
- poznaje strukturę systemu edukacji;
- poznaje możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- rozumie znaczenie uczenia się przez całe życie;
- analizuje korzyści i wyzwania związane z wyborem szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe;
- poznaje możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych i dalszego kształcenia.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

- określa cele i plany edukacyjno-zawodowe;
- identyfikuje osoby i instytucje wspierające planowanie kariery;
- planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową;
- analizuje konsekwencje podejmowanych wyborów;
- wykorzystuje nowoczesne narzędzia informatyczne i ogólnodostępne zasoby cyfrowe.

X. FORMY REALIZACJI WSDZ

W szkole stosowane będą w szczególności:

- zajęcia grupowe;
- zajęcia indywidualne;
- konsultacje;
- warsztaty;
- godziny wychowawcze;
- lekcje przedmiotowe;
- projekty edukacyjne;
- spotkania z przedstawicielami zawodów;
- spotkania z pracodawcami;
- spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- spotkania z absolwentami;
- targi edukacyjne i zawodowe;
- wizyty zawodoznawcze;
- dni otwarte szkół;
- wydarzenia promujące kształcenie zawodowe;
- webinaria i spotkania online;
- praca z cyfrowymi narzędziami doradztwa zawodowego;
- konkursy;
- działania samorządu uczniowskiego;
- przedsięwzięcia projektowe;
- działania wolontariackie i społeczne;
- działania informacyjne prowadzone za pośrednictwem strony internetowej szkoły, e-dziennika i innych kanałów komunikacji.

XI. WIZYTY ZAWODOZNAWCZE

Szkoła może organizować wizyty zawodoznawcze umożliwiające uczniom bezpośrednie poznanie środowiska pracy.

Wizyty mogą być organizowane w szczególności:

- u pracodawców;

- w podmiotach stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia absolwentów;
- w branżowych centrach umiejętności;
- w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe;
- w centrach kształcenia zawodowego;
- w placówkach kształcenia ustawicznego.

Wybór miejsc powinien uwzględniać wiek uczniów, ich zainteresowania, potrzeby oraz lokalną specyfikę rynku pracy.

XII. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM

Szkoła współpracuje w realizacji WSDZ z:

- lokalnymi i regionalnymi pracodawcami;
- przedstawicielami branż;
- izbami gospodarczymi;
- szkołami ponadpodstawowymi;
- szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe;
- branżowymi centrami umiejętności;
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;
- publicznymi służbami zatrudnienia;
- Ochotniczymi Hufcami Pracy;
- agencjami zatrudnienia;
- instytucjami rynku pracy;
- organizacjami pozarządowymi;
- placówkami doskonalenia nauczycieli;
- innymi podmiotami wspierającymi rozwój edukacyjno-zawodowy uczniów.

Współpraca powinna mieć charakter planowy i służyć bezpośredniemu kontaktowi ucznia ze światem pracy oraz aktualną informacją edukacyjną.

XIII. WYKORZYSTANIE INFORMACJI O RYNKU PRACY

W realizacji doradztwa zawodowego szkoła wykorzystuje, stosownie do potrzeb:

- prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego;
- informacje o rynku pracy krajowym, wojewódzkim i lokalnym;
- prognozy dotyczące rynku pracy;
- informacje o losach absolwentów;
- aktualne informacje o ofercie szkół ponadpodstawowych;
- wiarygodne ogólnopolskie bazy zawodów;
- informacje przekazywane przez pracodawców i przedstawicieli branż.

Informacje te są wykorzystywane przede wszystkim podczas działań skierowanych do uczniów klas

VII–VIII oraz ich rodziców.

XIV. CYFROWE DORADZTWO ZAWODOWE

Szkoła rozwija umiejętność świadomego i krytycznego korzystania z cyfrowych źródeł informacji.

Uczniowie poznają:

- ogólnodostępne platformy edukacyjne;
- strony internetowe dotyczące zawodów;
- bazy zawodów;
- narzędzia do rozpoznawania zainteresowań i kompetencji;
- informacje o ofercie edukacyjnej;
- źródła informacji o rynku pracy;
- narzędzia wspierające planowanie ścieżki kariery.

Uczniowie są przygotowywani do krytycznej oceny informacji zamieszczanych w Internecie oraz odpowiedzialnego korzystania z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji.

XV. WSPARCIE UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Realizacja WSDZ uwzględnia zróżnicowane potrzeby uczniów.

W stosunku do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy:

- dostosować metody i formy pracy;
- uwzględniać możliwości psychofizyczne;
- dostosować sposób przekazywania informacji;
- wykorzystywać pomoce wizualne i cyfrowe;
- umożliwiać wydłużony czas pracy;
- stosować komunikację wspomagającą, jeżeli jest potrzebna;
- uwzględniać mocne strony i zainteresowania ucznia;
- wspierać ucznia w realistycznym planowaniu dalszej edukacji;
- współpracować z rodzicami i specjalistami.

Doradztwo zawodowe powinno koncentrować się na możliwościach, zasobach i potencjale ucznia, przy jednoczesnym realistycznym uwzględnieniu jego potrzeb i ograniczeń.

XVI. UDZIAŁ RODZICÓW

W ramach WSDZ szkoła organizuje:

- spotkania informacyjne;
- konsultacje indywidualne;
- warsztaty dotyczące wspierania dziecka w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej;
- spotkania dotyczące rekrutacji do szkół ponadpodstawowych;

- spotkania dotyczące kształcenia zawodowego;
- wydarzenia z udziałem pracodawców i przedstawicieli branż.

Rodzice otrzymują dostęp do aktualnych informacji dotyczących:

- systemu edukacji;
- oferty szkół ponadpodstawowych;
- zasad rekrutacji;
- zawodów i kwalifikacji;
- rynku pracy;
- możliwości dalszego kształcenia;
- źródeł cyfrowej informacji zawodowej.

XVII. MONITOROWANIE REALIZACJI WSDZ

Monitorowanie obejmuje:

- analizę frekwencji uczniów na zajęciach;
- analizę udziału uczniów w wydarzeniach;
- analizę aktywności uczniów;
- analizę zainteresowania ofertą doradczą;
- analizę współpracy z rodzicami;
- analizę współpracy z pracodawcami i instytucjami zewnętrznymi;
- analizę aktualności wykorzystywanych materiałów;
- ocenę stopnia realizacji programu rocznego.

XVIII. EWALUACJA WSDZ

Ewaluacja ma charakter systematyczny.

Wykorzystywane są:

- ankiety dla uczniów;
- ankiety dla rodziców;
- ankiety dla nauczycieli;
- obserwacje;
- rozmowy indywidualne;
- analiza dokumentacji;
- analiza udziału uczniów w wydarzeniach;
- analiza efektów działań projektowych;
- analiza informacji zwrotnej od współpracujących pracodawców i instytucji.

Wnioski z ewaluacji są wykorzystywane do modyfikacji WSDZ i corocznego programu realizacji doradztwa zawodowego.

Dokumentowanie realizacji WSDZ odbywa się zgodnie z obowiązującymi w szkole zasadami dokumentowania działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

XIX. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. WSDZ obowiązuje wszystkich pracowników szkoły zaangażowanych w realizację działań z zakresu doradztwa zawodowego.
2. Szczegółowe działania na każdy rok szkolny określa Program realizacji doradztwa zawodowego.
3. Program roczny jest opracowywany z uwzględnieniem potrzeb uczniów, rodziców, lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz możliwości współpracy z pracodawcami i przedstawicielami branż.
4. WSDZ podlega okresowej ewaluacji i może być modyfikowany w zależności od zmian w przepisach prawa, polityce oświatowej, systemie edukacji i na rynku pracy.
5. Za koordynowanie realizacji WSDZ odpowiada doradca zawodowy lub inny nauczyciel wyznaczony przez dyrektora szkoły.